

ใบงานที่ ๑.๓
เรื่องการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์

คำชี้แจง ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น ๔ กลุ่ม เพื่อทำการศึกษาลักษณะสมัยอยุธยาที่กำหนดให้

หลักฐานชิ้นที่ ๑

จดหมายเหตุของโยส เซาเต็น พ่อค้าฮอลันดาผู้เข้ามาอยู่ในกรุงศรีอยุธยา
ในรัชกาลพระเจ้าทรงธรรมและพระเจ้าปราสาททอง

ชาวสยามมีร่างกายสมส่วน ผิวค่อนข้างจะน้ำตาลระหว่างดำกับเหลือง ชาวสยามเป็นทหารที่ดีไม่ได้ แต่บางครั้งก็โหดร้ายทารุณกับพวกเชลยศึกเหมือนกัน ชาวสยามมีท่าทางหยิ่งจองหอง แต่เมื่อมีกิจธุระต้องติดต่อกันก็สุภาพเรียบร้อยและมีกิริยาอัธยาศัย คนพวกนี้ชอบสนุก ตามธรรมชาติ เป็นคนขลาดขี้ระแวง มีนิสัยประจบ ชอบหลอกลวงและพูดไม่จริงอย่างที่สุด ชายชาวสยามมีนิสัยเกียจคร้านไม่ชอบทำงาน ดังนั้นงานการทั้งหลายทั้งปวง หญิงจึงต้องทำ ผู้หญิงที่มีร่างกายแข็งแรง ความสวยงามนั้นปานกลาง งานในนาที่ดี หรือในบ้านก็ดี หญิงสยามทำด้วยความขยันขันแข็งอย่างยิ่ง และมักจะทำร่วมกับข้าทาสบริวาร ส่วนชายนั้นไม่ค่อยได้ทำอะไร นอกจากราชการงานทหารและก็ออกไปเดินเล่นหาความเพลิดเพลินเท่านั้น

ทั้งหญิงชายแต่งตัวด้วยผ้าฝ่อน้อยชิ้น เพราะประเทศนี้เป็นประเทศร้อน เขาชอบผ้าสีต่างๆ นุ่งสำหรับส่วนล่างของร่างกาย ส่วนบนนั้นชายใส่เสื้อชั้นในแขนครึ่งท่อน ส่วนหญิงนั้นมีผ้าบางๆ พาดไหล่หรือปิดหน้าอก บนศีรษะมักจะมีปิ่นทองปักผมไว้และสวมแหวนทองที่นิ้วมือ การแต่งกายเช่นนี้แต่งด้วยกันทั้งคนจนคนมีจึงยากที่จะดูว่าใครรวยใครจน นอกจากจะรู้ราคาชนิดผ้าที่นุ่งห่มนั้น วิธีสังเกตคนมั่งมีและมีอำนาจราชศักดิ์สังเกตได้ง่ายจากผู้คนในขบวนที่ห้อมล้อมเจ้านายของเขา ราษฎรสามัญเดินไปตามถนนมีข้าทาสคนหนึ่งหรือสองคนตามมา คนมั่งมีมีข้าทาสบริวารมากกว่านี้ ส่วนผู้ยิ่งใหญ่มีอำนาจราชศักดิ์มักจะมีบริวารติดตามมาด้วยถึง ๓๐ คน หรือมากกว่าก็มี

ที่มา : โยส เซาเต็น. (๒๕๐๔). ประชุมพงศาวดารภาค๗๖ จดหมายเหตุของโยส เซาเต็น พ่อค้าชาวฮอลันดา. แปลโดย ขจร สุขพานิช. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร.

หลักฐานชิ้นที่ ๒

จดหมายเหตุของมองซิเออร์เดอ ลา ลูแบร์ เอกอัครราชทูตฝรั่งเศสของพระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔
ผู้เข้ามาเจริญสัมพันธไมตรีกับสมเด็จพระนารายณ์มหาราช

วงหน้าของชาวสยามทั้งชายและหญิง กระเดียดไปข้างรูปขนมเปียกปูน (หรือข้าวหลามตัด) มากกว่าที่จะเป็นรูปไข่ ใบหน้ากว้าง ผายขึ้นไปทางเหนือโหนกแก้ม แล้วทันใดก็ถึงหน้าผากอันแคบ รวมเข้าเป็นรูปมนเหมือนปลายคาง อนึ่งนัยน์ตาซึ่งหางตาตาค่อนข้างจะยกสูงขึ้นไปข้างบนนั้นเล็กและไม่สู้แจ่มใสไวแฉวนัก และตาขาวซึ่งควรจะขาวนั้นก็ออกสีเหลืองๆ แก้มของพวกเขานั้นตอบ ค่าที่โหนกแก้ม สูงเกินไปนั่นเอง ปากนั้นกว้าง ริมปากหนาซิดๆ และฟันดำ ผิวนั้นหยาบ สีนํ้าตาลปนแดง

ความแตกต่างของการนุ่งห่มระหว่างผู้หญิงกับผู้ชายก็คือ พวกผู้หญิงนุ่งผ้าตามความยาวของผืน รอบตัวเช่นเดียวกับผู้ชาย แต่ผู้หญิงปล่อยชายทางด้านกว้างเลียนแบบกระโปรงอย่างแคบๆ ให้ชายตกลงมาถึงครึ่งแข้ง ส่วนผู้ชายนั้นชักชายผ้าข้างหนึ่งซึ่งเขาปล่อยให้ยาวกว่าอีกข้างหนึ่งลอดหว่างขาแล้วไปเหน็บไว้ด้านหลัง โดยเข้าสายเข็มขัดทับ ชายผ้าอีกข้างหนึ่งนั้นห้อยอยู่ด้านหน้า โดยที่เขาไม่มีกระเป๋ที่ผ้านุ่ง

ที่มา : ลา ลูแบร์, ซิมอน เดอ. (๒๕๕๒). จดหมายเหตุ ลา ลูแบร์ ราชอาณาจักรสยาม. แปลโดย
สันต์ โกมล บุตร. นนทบุรี : ศรีปัญญา.

หลักฐานชั้นที่ ๓

นายฟรังซัว อังรี ตูรแปง ชาวฝรั่งเศส

ผู้เขียนหนังสือ “Histoire du Royaume de Siam” ในปี พ.ศ. ๒๓๑๔

ชาวสยามเป็นคนภาคภูมิใจในชาติและรักขนบธรรมเนียมอย่างเหนียวแน่น มีกิริยามารยาทอ่อนโยนสุภาพ มีเมตตา ซ่อนความรู้สึก ไม่ชอบพูดมาก มัธยัสถ์ ไม่ชอบหรูหราฟุ่มเฟือย ไม่เห็นแก่ตัว มีความรู้จักพอ ไม่ติดใจอยากได้สมบัติสิ่งของต่างๆ เหมือนคนยุโรป แต่ของที่มิได้อยู่จะรักษาอย่างหวงแหน ชอบฝังสมบัติมากกว่าจะนำออกมาใช้ นับถืออาวุโส เคารพพ่อแม่ คำสบประมาทของชาวสยามที่เจ็บแสบที่สุด คือ เป็นคนขี้บด

จุดอ่อนของชาวสยามคือเป็นคนเฉื่อยชาเกียจคร้าน อันแก้มิหาย ย่อท้อ ไม่ชอบทำอะไรที่ลำบากยากเย็น ไม่ชอบทำของยาก ไม่นิยมยิมนิร่าย ไม่ลู่กลล่กลลน ไม่ออกกำลังบริหารร่างกายเพราะทำให้เหน็ดเหนื่อย ชาวสยามเป็นศัตรูกับความเหน็ดเหนื่อย และความยากลำบาก ดูเหมือนจะมีชีวิตอยู่เพื่อจะกินและสืบเผ่าพันธุ์เท่านั้น คนสยามมักจะหละหละไม่ยอมรับหลักการและผลที่เกิดจากหลักการจิตใจไม่ค่อยได้รับการฝึกฝน จึงไม่เคยแยกว่าอะไรดีและอะไรดีที่ที่สุด แล้วก็ประพฤติดุโดยไม่นึกจะคิดไตร่ตรองหาเหตุผล มักเป็นนายที่แข็งกระด้างไม่ค่อยรู้วิธีบังคับบัญชาคน

ชาวสยามมีความเจ็บแค้นสูงเมื่ออับอาย บ้าคลั่งอย่างไม่รู้จักขังใจเมื่อโมโห บางครั้งโหดเหี้ยมทารุณทำร้ายกันถึงตาย โดยเฉพาะวิธีประหารชีวิตของสยามแบบต่าง ๆ นั้นสยดสยองทรมานยิ่งการปฏิบัติที่มีบ่อย ๆ ทำให้คนมั่งมีหลายคนถูกริบทรัพย์จนหมดตัว

คนสยาม มักยอมอ่อนน้อมต่อผู้ยิ่งใหญ่กว่า แต่จะหึงดูหมิ่นคนที่ต่ำกว่าและคนที่แสดงความยกย่องเขา บางคนช่างพูดอย่างมีเล่ห์เหลี่ยม อ้างเหตุผลผิดๆ มาตบตาคน เชื่อถือไสยศาสตร์ โชคลาง หมอดู เข้าทรงและคาถาอาคม

